

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 3. srpna 2023
Č.j. MSP-1020/2021-ODKA-SPZ/4
Počet listů: 2
Přílohy: 2

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. L. M. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy: Podnět JUDr. Lubomíra Müllera ze dne 11. 12. 2021 k podání stížnosti pro porušení zákona ve prospěch L. M.
Vyjádření Vojenského ústředního archivu s kopií rozsudku Vojenského obvodového soudu Mladá ze dne 14. 12. 1960, sp. zn. T 67/60.

Podle § 266 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch obviněného L. M.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku Vojenského obvodového soudu Mladá ze dne 14. 12. 1960, sp. zn. T 67/60.

Napadené rozhodnutí

- 1 Napadeným rozsudkem byl obviněný uznán vinným tím, že po nástupu vojenské základní služby k útvaru Mladá Boleslav odmítl dne 2. 11. 1960 vykonávat vojenskou službu, obléknout si vojenský stejnokroj a cvičit se ve zbrani, na tomto stanovisku setrval i tehdy, když s ním hovořili příslušní velitelé a neustále se odvolával na náboženské přesvědčení jako člen sekty svědků Jehovových, tedy úmyslně se vyhnul služební povinnosti tím, že se odvolával na náboženské přesvědčení. Tím měl spáchat trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců nepodmíněně. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 23. 12. 1960.

- 2 Odsuzující rozsudek byl založen na skutkovém zjištění, že voják L. M. nastoupil vojenskou základní službu u vojenského útvaru Mladá Boleslav, a to dne 2. 11. 1960, přičemž téhož dne sdělil velitelským orgánům, že vojenskou službu vykonávat nebude s ohledem na své náboženské přesvědčení, jako člen sekty svědků Jehovových. Na svém stanovisku setrval, ačkoliv s ním příslušní velitelé o celé věci hovořili a snažili se mu jeho přesvědčení vymluvit, odmítal obléknout vojenský stejnokroj a také prohlásil, že za žádných okolností nebude cvičit se zbraní. Dle odůvodnění rozsudku se obviněný ke skutku plně doznal, prohlásil, že na svém rozhodnutí vojenskou základní službu nekonat setrvává, že mu náboženské předpisy zakazují, aby sloužil ve zbraní a že i do budoucna je rozhodnut vojenskou službu nevykonávat. V odůvodnění rozsudku pak bylo konstatováno, že ještě před nástupem vojenské služby navštěvoval svého strýce G. M., který byl rovněž členem sekty svědků Jehovových, se kterým o náboženských otázkách hovořil a pod jeho vlivem se již před nástupem vojenské služby rozhodl vojenskou službu nevykonávat. K osobě obviněného bylo v odůvodnění rozsudku dále konstatováno, že v místě bydliště požívá dobré pověsti, žije řádným životem a dosud nebyl soudně trestán. Uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody ve výměře 9 měsíců soud odůvodnil poukazem na polehčující okolnosti spočívající v doznání a vedení řádného života, kdy přitěžující okolnosti neshledal, s tím, že se však veškeré přesvědčovací metody u obviněného minuly svým výchovným účinkem.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 3 Podle čl. 32 odst. 1 Ústavy Československé socialistické republiky (ústavní zákon č. 100/1960 Sb., ve znění účinném do 29. 11. 1989) je svoboda vyznání zaručena. Každý může vyznávat jakoukoli náboženskou víru, nebo být bez vyznání, i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem. Podle odstavce 2 téhož článku náboženská víra nebo přesvědčení nemůže být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost, která je mu uložena zákonem.
- 4 Podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhnul plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu tím, že se odvolával na své náboženské nebo jiné přesvědčení.
- 5 Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.
- 6 Podle § 1 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

Posouzení předmětné věci

- 7 Ústava Československé socialistické republiky zaručovala v článku 32 odst. 1 svobodu vyznání, současně však tyto deklarované svobody nepřipustně omezila v odst. 2 tohoto článku. Je rovněž třeba odkázat na čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv vyhlášené Valným shromážděním OSN dne 10. 12. 1948 a ustanovení čl. 9 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod sjednané v Římě dne 4. 11. 1952, podle nichž svoboda projevit náboženství a přesvědčení může podléhat jen omezením, která jsou stanovena zákony a která jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Trestní právo Československé socialistické republiky v době vydání rozsudku chránilo přednostně společnost z dnešního pohledu charakterizovanou jako socialistickou se znaky protidemokratičnosti, vůči níž ochrana jednotlivce s jeho základními právy byla minimalizována.
- 8 V posuzované věci je nutno přihlížet k účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se staly v době od roku 1948 do roku 1989 v justičním rozhodování. Jak zároveň vyplývá z relevantní judikatury (např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 285/97, sp. zn. I. ÚS 671/01, sp. zn. Pl. ÚS 42/02 a rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tz 144/98, sp. zn. 7 Tz 17/99, sp. zn. 15 Tz 67/2003, sp. zn. 4 Tz 143/2005, sp. zn. 3 Tz 12/2011), výklad i sebestarších trestněprávních norem, je-li díky využitelnému procesnímu prostředku prováděn soudem dnes s důsledky pro posouzení trestního postihu osoby, tedy s důsledky zasahujícími do osobní sféry takové osoby, nemůže být proveden bez ohledu na v současné době platné konstitutivní hodnoty a principy demokratického právního státu tak, jak jsou vyjádřeny v ústavním pořádku ČR.
- 9 Obviněný L. M. v posuzované věci odepřel vykonávat vojenskou službu z důvodu svého náboženského přesvědčení, toto jeho jednání bylo reálně projevem osobním rozhodnutím diktovaným svědomím. Svým jednáním, za které byl Vojenským obvodovým soudem Mladá odsouzen, tak pouze uplatnil jednak právo na svobodu vyznání zaručené čl. 32 odst. 1 Ústavy Československé socialistické republiky, která sice tuto svobodu formálně zaručovala, ovšem bez toho, že by byla vydána navazující norma nižší právní síly, jednak právo na svobodu svědomí a náboženské přesvědčení zakotvené čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv. Občan, kterému stejně jako obviněnému, jeho svědomí nebo náboženské vyznání bránilo ve výkonu vojenské služby, přitom až do 14. 3. 1990, kdy nabyl účinnosti zákon č. 73/1990 Sb., o civilní službě, neměl legální možnost zvolit alternativu k výkonu základní vojenské služby, proto nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím.
- 10 Jednání obviněného bylo soudem označeno za trestné, což je v rozporu se zásadami platnými v demokratické společnosti, neboť jeho jednání směřovalo k uplatnění základního práva občana, zaručeného mu Ústavou a vyhlášeného ve Všeobecné deklaraci lidských práv. Odsouzení obviněného bylo tedy provedeno v rozporu s principy demokratické společnosti, a to nerespektováním občanských a politických práv, zaručených Ústavou a vyjádřených v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách. Jednání obviněného L. M., tak jak je popsáno v napadeném rozsudku z tohoto důvodu není a nebylo trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.
- 11 Vzhledem k výše uvedenému v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného L. M., a proto je namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu

Mladá ze dne 14. 12. 1960, sp. zn. T 67/60, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem obviněnému určité zadostiučinění. S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu doplňování dokazování, je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Návrh

12 S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:

1) podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu Mladá ze dne 14. 12. 1960, sp. zn. T 67/60, byl v neprospěch obviněného L. M. porušen zákon v ustanovení § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb.;

2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Mladá ze dne 14. 12. 1960, sp. zn. T 67/60, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu;

3) dále postupoval podle § 271 odst. 1 trestního řádu a podle § 226 písm. b) trestního řádu zprostil obviněného L. M. obžaloby pro předmětný skutek.